

Διεθνής Συμμαχία Μνήμης του Ολοκαυτώματος

Υιοθετήθηκε από την MMWG¹: Άμστερνταμ, Ιούνιος 2011

Υιοθετήθηκε από την IC MEMO²: Παρίσι, Οκτώβριος 2011

Διεθνής Χάρτα Μουσείων Μνήμης

Εισαγωγή

Η ίδρυση των Μουσείων Μνήμης σκοπό έχει την προστασία της αξιοπρέπειας των θυμάτων από κάθε μορφής εκμετάλλευση και την ερμηνεία των πολιτικών γεγονότων του παρελθόντος που θα βοηθήσουν το κοινό να διαμορφώσει ανεξάρτητη και κριτική σκέψη απέναντι στα γεγονότα εκείνα.

Αυτός ακριβώς είναι ο λόγος που πιστεύουμε πως είναι καιρός πλέον τα Μουσεία Μνήμης, να προωθήσουν την αλληλοκατανόηση, δια της μεταξύ τους συνεργασίας σε εθνικό αλλά και διεθνές επίπεδο.

Το οργανωτικό πλαίσιο, απαραίτητο για μια διεθνή κοινοπραξία υφίσταται ήδη.

Αποστολή της Διεθνούς Συμμαχίας Μνήμης του Ολοκαυτώματος είναι να υποστηρίξει τα ιδρύματα τα οποία διαιώνίζουν τη μνήμη των θυμάτων του Ναζισμού, να συμβάλλει στη διατήρηση των ιστορικών χώρων, πηγών και αντικειμένων, σύμφωνα με το πνεύμα και τον σκοπό της Διακήρυξης της Στοκχόλμης³.

Ακολούθως, αποστολή της Διεθνούς Επιτροπής Μουσείων Μνήμης Θυμάτων Δημοσίων Εγκλημάτων (IC MEMO), μέσω της συμμετοχής της στο Διεθνές Συμβούλιο Μουσείων (ICOM) και με σεβασμό απέναντι στις πανανθρώπινες ηθικές και πολιτικές αρχές της Χάρτας του ΟΗΕ, είναι η προστασία των πανανθρώπινων ατομικών και πολιτικών δικαιωμάτων και η διατήρηση των πολιτισμικών αγαθών. Η IC

¹ Museums and Memorials Working Group: Ομάδα Εργασίας Μουσείων και Χώρων Μνήμης.

² International Committee of Memorial Museums in Remembrance of the Victims of Public Crimes: Διεθνής Επιτροπή Μουσείων Μνήμης Θυμάτων Δημοσίων Εγκλημάτων.

³ Διακήρυξη των Ηνωμένων Εθνών για το Ανθρώπινο Περιβάλλον, 1972.

MEMO λειτουργεί ως συλλογικός οργανισμός, υπό την αιγίδα του οποίου βρίσκονται πολλά διαφορετικά Μουσεία Μνήμης στην Ευρώπη, την Αφρική, την Αμερική και την Ασία που τιμούν τη μνήμη θυμάτων τυραννικών καθεστώτων.

Η ΧΑΡΤΑ

Ο καταστατικός χάρτης Μουσείων Μνήμης έχει ως βασικούς άξονες την Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του ΟΗΕ καθώς και τις ηθικές αρχές του ICOM. Γενικές αρχές των Μουσείων Μνήμης διαμορφώνονται στη βάση του σκεπτικού ως εξής:

1. Μια κοινή κουλτούρα διατήρησης της μνήμης δεν μπορεί και δεν πρέπει να υπαγορεύεται από νόμους ή διατάγματα. Με δεδομένες τις εξαιρετικά διαφορετικές ιστορικές εμπειρίες, τα Μουσεία Μνήμης θα πρέπει να αποδεχθούν τη συνύπαρξη διαφορετικών επιταγών για τη διατήρηση της μνήμης, που να απευθύνονται σε διαφορετικούς τρόπους μνήμης και ανάμνησης των γεγονότων. Τα συγκεκριμένα ιδρύματα θα πρέπει να σχεδιάζονται με στόχο τη συνεργασία, αντί να ενθαρρύνουν τον ανταγωνισμό, ο οποίος μπορεί να οδηγήσει σε αγώνα επικράτησης του ισχυρότερου. Εάν αυτό κατακτηθεί, θα υπάρχει η βάση για τη διαμόρφωση μιας ενιαίας κουλτούρας διατήρησης της μνήμης, μέσα από πλήθος αποκεντρωμένων πρωτοβουλιών.
2. Μια πλουραλιστική κουλτούρα διατήρησης της μνήμης απαιτεί επίσης ένα κοινό σύνολο θετικών αξιών που περιλαμβάνονται στην Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.
3. Τα Μουσεία Μνήμης είναι ουσιαστικά μουσεία σύγχρονης ιστορίας, για να υπομνήσκουν δημόσια εγκλήματα που διεπράχθησαν σε βάρος των μειονοτήτων. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο τα σύγχρονα κράτη, οι κυβερνήσεις τους και οι τοπικές κοινωνίες φέρουν μεγάλη ευθύνη για την προστασία των Μουσείων Μνήμης που θα πρέπει να διασφαλίζονται από τυχόν πολιτικές παρεμβάσεις. Παράλληλα, τα Μουσεία Μνήμης θα πρέπει να διαθέτουν γερά θεμέλια στην κοινωνία μέσα στην οποία λειτουργούν και να καταβάλλουν διαρκείς προσπάθειες για ένταξη των μειονοτήτων τους.
4. Τα σύγχρονα Μουσεία Μνήμης είναι μουσεία σύγχρονης ιστορίας επιφορτισμένα να προωθούν την ανθρωπιστική και πολιτική παιδεία. Τα Μουσεία Μνήμης θα είναι σε θέση να υπερασπιστούν την αυτονομία τους απέναντι σε πολιτικά και ιδιωτικά συμφέροντα μόνο εάν έχουν προηγουμένως εξασφαλίσει υψηλό ποιοτικό επίπεδο εργασίας, υποδομής και οργάνωσης του προσωπικού τους.
5. Στα Μουσεία Μνήμης, οι θεμελιώδεις αποφάσεις όσον αφορά το περιεχόμενο, την εκπαιδευτική διαδικασία και τον σχεδιασμό θα πρέπει να λαμβάνονται κυρίως βάσει μιας ανοιχτής συζήτησης μεταξύ επιζώντων, ακαδημαϊκών, εκπαιδευτικών, εκπροσώπων διαφόρων ομάδων και κοινωνικών συλλογικοτήτων. Το έργο τους είναι κατεξοχήν επιστημονικό πράγμα που πρέπει να γίνει κατανοητό τόσο σε κρατικά ιδρύματα όσο και σε ιδιώτες.
6. Οι πληροφορίες εκθέσεων, εκδόσεων και εκπαιδευτικών προγραμμάτων θα πρέπει να ενθαρρύνουν την ενσυναίσθηση και την ταύτιση με τα θύματα ως άτομα και ομάδες που έγιναν στόχος διώξεων. Οι ερμηνείες θα πρέπει να αποφεύγουν τη διατήρηση της μνήμης με τρόπο που να προκαλεί επιθυμία για εκδίκηση, μίσος ή αντιπάθεια μεταξύ διαφορετικών ομάδων θυμάτων.
7. Οι ιστορικές εμπειρίες πρέπει να εντάσσονται στο ιστορικό τους πλαίσιο, χωρίς να μειώνουν το

μέγεθος της οδύνης των θυμάτων. Η διασύνδεση μεταξύ ιστορικών γεγονότων που μεσολάβησαν θα πρέπει να γίνεται με όρους της σύγχρονης ιστορικής έρευνας και να τιμά τις ακαδημαϊκές αρχές του διαλόγου.

8. Πρέπει πάντα να εξετάζεται και η οπτική γωνία των δραστών των εγκλημάτων. Οι δράστες δεν πρέπει να δαιμονοποιούνται, αλλά αντίθετα πρέπει να εξετάζονται οι ιδεολογίες, ο σκοπός και τα κίνητρά τους προκειμένου να ερμηνευθούν οι πράξεις τους. Αυτό δεν ισχύει μόνο για τις ενέργειες φορέων ή εκπροσώπους του κοινωνικού μηχανισμού, αλλά και για τις βιογραφίες των δραστών. Η ικανότητα να εξετάζει κανείς την οπτική κάποιου πρέπει επίσης να λαμβάνει υπόψη τα εγκλήματα που το άτομο αυτό έχει διαπράξει, καθώς και την εικόνα που έχει για τον εαυτό του, γιατί όλα αυτά συμβάλλουν στην αναπαράσταση του «άλλου». Με τον ίδιο τρόπο πρέπει να εξετάζεται και η ανομοιογενής ομάδα των αμέτοχων θεατών.

9. Τα Μουσεία Μνήμης, που έχουν την έδρα τους σε αυθεντικούς χώρους όπου έλαβαν χώρα τα εν λόγω εγκλήματα, παρέχουν μια μοναδική ευκαιρία εκπαίδευσης στους τομείς της ιστορίας και της πολιτικής αγωγής. Ωστόσο, η φύση τους συνεπάγεται ειδικές δυσκολίες. Για τον λόγο αυτό, τα Μουσεία Μνήμης θα πρέπει να προσανατολίζουν την εκπαιδευτική τους δραστηριότητα όχι τόσο στην αναζήτηση ενός περιεχομένου με το οποίο θα συμφωνούν όλοι, όσο στη χρήση των κοινώς παραδεκτών πανανθρώπινων αξιών. Ένας τέτοιος προσανατολισμός απαιτεί οι επισκέπτες να μην υφίστανται συναισθηματική εξουθένωση ή προπαγάνδα, αλλά να γίνεται σεβαστή η υποκειμενική τους οπτική και τα αμφισβητούμενα θέματα να αντιμετωπίζονται ως τέτοια.

10. Ως σύγχρονα ιστορικά μουσεία, τα Μουσεία Μνήμης πάντα βρίσκονται σε διαδικασία αυτοκριτικής όσον αφορά τη δική τους ιστορία, την οποία πρέπει να εντάξουν στην ιστορία της δικής τους κουλτούρας διατήρησης της μνήμης. Έχοντας γνώση των σύγχρονων τάσεων της σκέψης, θα πρέπει να προσαρμόζουν τις παρουσιάσεις τους σύμφωνα με τις σύγχρονες τάσεις ερμηνείας του παρελθόντος, παραμένοντας ωστόσο σταθερά προσκολλημένα στα πραγματικά ιστορικά γεγονότα.